

Emigrationen som en förenande faktor

Magnus Enlund

Man kan fråga sig vilka element som förenar finlandssvenskarna. Språket är naturligtvis en förenande faktor. Men vad annat? Räcker språket att skapa en förenande identitet bland finlandssvenskarna? Enligt min mening utgör rörlighetskulturen ett oerhört viktigt element i den finlandssvenska identiteten. Det är genom färderna till utlandet som gjort att finlandssvenskarna överlag är mer toleranta gentemot främmande kulturer som t.ex. Mattila och Björklund visat i sin forskning om invandringen till Närpes. Den allt mer ökande invandringen kan således knytas samman med emigrationstraditionen.

Emigrationen är ett fenomen som påverkat så gott som alla finlandssvenskar genom tiderna. Nästan alla har någon släkting som emigrerat eller som återvänt till Finland. Jag ser detta som en slags rörlighetskultur. Det finns vetenskapliga belägg för att finlandssvenskarna är proportionellt sett mera rörliga av sig än de finskspråkiga finländarna. Mellan 10–15 % av alla finländare som flyttar utomlands nu förtiden är finlandssvenskar, medan de svenskspråkigas andel av Finlands befolkning är ca 6 %. Andelen utflyttade finlandssvenskar har varit betydligt större exempelvis på 1960–70-talet.

Varför är då finlandssvenskarna mer rörliga av sig? En förklaring ligger i att finlandssvenskarna bott under långa tider vid kustområdet. Tröskeln att flytta har tack vare den geografiska placeringen varit överlag låg. Finlandssvenskarnas emigration i större skala kan anses ha börjat under 1800-talet.

Enligt ytterligare en förklaring utgjorde gästarbetandet till Ryssland vid mitten av 1800-talet och Sverige efter mitten av 1800-talet en slags drivkraft för en allt mer stigande emigrationsfrekvens. Vana att bosätta sig under längre perioder utomlands ledde till att steget till att flytta till fjärran länder inte längre var så stort. Givetvis följde också finlandssvenskarna ett mycket allmängiltigt mönster. Också andra folkgrupper emigrerade i stora skaror. Emigrationen blev med tiden även ett slags ”modefenomen”.

De diskussioner som förts bland oss som har emigranter i släkten, har fascinerat stort. Amerikabreven, legenderna om det förlovade landet har gjort att sammanhållningen inom den finlandssvenska befolkningen ytterligare stärkts. Finlandssvenskarna har något gemensamt, en emigrationskultur i form av ett arv, ett riktigt kulturarv, som är värt att värna om. Arvet har bestått av hisnande berättelser, innovationer, positivare attityder gentemot det som känns främmande, men framför allt utgjort ett kitt som bundit samman finlandssvenskarna under olika tidsepoker.

Visserligen har också emigrationen bland finskspråkiga varit relativt livlig. Det är viktigt att finlandssvenskarna inte heller monopoliserar emigrationstraditionen. Men när man på ett naturligt sätt tar vara på den skatt som emigrationen utgjort, kan man skapa en sammanhållning som är en ytterst viktig faktor i dagens tidvis rotlösa samhälle.